

Datum
2023-08-18
Vår referens
Anders Lidholm
Byggnadsinspektör
Diarienummer
SBN-2023-376

Yttrande

Till
Boverket
remiss@boverket.se

Remiss Boverkets förslag till föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader . Dnr: 3680/2021

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret i Malmö avstyrker remissförslaget.

Yttrande

Generellt om förslaget

Stadsbyggnadskontoret Malmö stad avstyrker förslaget till föreskrifter i nuvarande utformning. Föreskrifterna bör utformas med ett större inslag av kvantitativa krav. Det måste bli tydligare vilka kravnivåer som avses. Utan allmänna råd och kvantitativa krav minskar skillnaderna mellan PBL/PBF och de nya författningarna samt att otydligheten ökar.

Stadsbyggnadskontoret ser med oro på Boverkets ambition att utforma föreskrifter som kvalitativa krav med hänvisning till byggsektorns ”mognad” för detta. Boverket tycks ha en allt för stor tilltro till att branschen ska lösa kravnivåer med hjälp av egen framtagen branschpraxis samt kommande ännu ej färdiga standarder. Den juridiska tyngden hos kommande standarder är oklar.

Om allmänna råd tas bort utan att ersättas av annat än kvalitativa regler uppstår ett regelvakuum som är svårt att hantera. Utan kvantitativa krav kommer reglerna att bli svårtillämpbara och byggnadsnämnden kommer inte att på ett tillfredsställande sätt kunna säkerställa att reglerna följs. I avsaknad av precisering kommer kraven att tillämpas olika av byggherrar och byggnadsnämnder.

De mått och åtgärdsförslag som finns i de allmänna råden idag är minimikrav för att bostäder och miljö skall vara så tillgängliga som möjligt för en så stor del av personer med funktionsnedsättning som möjligt. Det är först när dessa krav inte är tillräckliga som bostadsanpassningsbidraget skall gå in och täcka upp. Med bristen på mått och åtgärdsförslag blir kraven på tillgänglighet mycket otydliga. Risken med de nya föreskrifterna blir då att bostäderna utformas med en lägre standard avseende tillgängligheten än med den nuvarande lagstiftningen och fler bostadsanpassningar krävs av

kommunen. Föreskrifterna tar dock inte hänsyn till eventuella ökade kostnader för kommunen i form av bostadsanpassningsbidrag för att täcka upp när tillgänglighetskraven inte uppfyllts.

Utan allmänna råd eller preciserade föreskrifter riskeras dessutom att äldre, inte längre gällande allmänna råd eller till och med SBN 80, kommer att fungera som tolkningsunderlag vilket knappast är en önskvärd utveckling.

Oavsett att Boverket anger att målsättningen är att kravnivån inte ska ändras, är konsekvensen av reglernas utformning att staten frånhänder sig ansvaret för det närmare innehållet i de kvalitativa kraven. Stadsbyggnadskontoret hävdar att det är statens (Boverkets) roll att sätta upp tydliga och tolkningsbara kravnivåer.

Boverket uttrycker en ambition att förtydliga rollfördelningen. Boverket verkar dock inte vara införstådda med att byggnadsnämndens ansvar för kontroll av att reglerna uppfylls inte i sig påverkas av utformningen av nu aktuella regler. Att ta bort vägledning i form av allmänna råd utan att ersätta detta med tydliga krav gör inte heller rollfördelningen tydligare.

I konsekvensutredningen hänvisas till ännu ej tillgängliga standarder. Skulle förslaget trots allt genomföras, kommer det att krävas en betydligt längre övergångsperiod än endast ett år som föreslås. Detta för att branschregler, standarder etc ska hinna färdigställas. Ett regelverk för byggande bör vara allmänt tillgängligt. Standarder från SIS måste beställas och är förknippade med en inte obetydlig kostnad. Det kan medföra att byggkostnaden kommer öka, när kostnaderna för dessa standarder förs vidare till slutkonsumenten.

Boverket överskattar byggsektorns vilja att självmant följa reglerna och underskattar behovet av att byggnadsnämnden genom teknisk handläggning och som sista nödåtgärd, tillsyn, övervakar och säkerställer att byggregler följs. Nya innovativa lösningar från byggherrar kommer inte nödvändigtvis att ha som syfte att säkerställa att kraven uppfylls vilket Boverket tycks förutsätta då byggherren kan tänkas ha andra motiv för sitt handlande, inte minst ekonomiska.

Boverket underskattar de motiv som driver byggsektorn att prioritera kostnadseffektiva lösningar snarare än de som på bästa sätt uppfyller kvalitativa krav på tillgänglighet och användbarhet. Stadsbyggnadskontoret anser, som framgår ovan, att det åligger staten att genom föreskrifter ange vilken preciserad kravnivå som ska uppnås.

Utöver dessa generella påpekanden, vill stadsbyggnadskontoret nedan peka på några konkreta exempel och kommentera några särskilda avsnitt.

1 kap 3 § Mindre avvikelse

Remissförslaget genomsyras av ett något dubbeltydigt budskap. Man skriver att frågan om mindre avvikelse nu ska avgöras av byggherren, samtidigt som man i sammanhanget nämner att byggnadsnämnden hanterar start- och slutbesked och därutöver har en tillsynsroll.

Det är oklart vad Boverket menar att förslaget ska medföra för egentlig förändring, med hänsyn till att byggnadsnämnden fortfarande måste ta ställning om det är en mindre avvikelse, antingen inför

startbeskedet eller mer troligen inför slutbeskedet, då den eventuella avvikelsen upptäcks av byggnadsnämnden.

Byggnadsnämnderna kommer inte ha expertkompetens för att kunna bedöma om nya, innovativa lösningar är en mindre avvikelse eller kommer uppfylla kraven. Det kan leda till fler nekade startbesked och fler överklaganden som kommer ta tid och resurser och därmed leda till ökade samhällsekonomiska kostnader.

1 kap 6 § Dimensionerande mått

Enligt svensk standard för bostadsutformning (SS 91 42 21:2006) anges att entrédörr och dörr till balkong/uteplats ska ha ett fritt passagemått 800 mm men formuleringen i paragrafen öppnar upp för tolkning att det endast krävs 760 mm fritt passagemått. Boverket bör förtydliga hur man anser att paragrafen ska tolkas samt se till att angivna mått överensstämmer med annan lagstiftning. Det är viktigt att de dimensionerande mått på rullstolar som används är uppdaterad och speglar den typ av hjälpmedel som verkligen används. Uppdatera därför listan med mått för en större utomhusrullstol och hänvisa att dessa ska kunna användas i kommunikationsutrymmen och förvaring.

2 kap 1-3 §, 3 kap 3 § Entréer till byggnader

”Huvudentréer ska vara placerade och utformade så att de är tillgängliga och användbara” men ingen tydlig förklaring på vad som anses vara en tillgänglig och användbar entré anges i de nya byggreglerna. Risken med att inte tydligt ange krav på vad som avses med en tillgänglig entré är att sämre och dyrare lösningar kan komma att krävas i efterhand. Dessa åtgärder och avgifter kan komma att ligga på bostadsföreningar, individer eller kommunen att åtgärda i efterhand.

”Vid en dörr som ska vara tillgänglig och användbar ska finnas tillräcklig plats för att kunna öppna och stänga dörren från en rullstol” säger inget om att det både syftar till måtten vid dörren och tillgängliga mått vid en eventuell armbågskontakt.

Det ska inte krävas specialkunskap för att förstå vilka krav på utformning som utgör en tillgänglig entré. Boverket bör förtydliga hur man anser att paragraferna ska tolkas.

2 kap 8 § Bostäder

Det anges att nödvändiga boendefunktioner skall finnas på entréplanet, men med begränsad dimensionering. I konsekvensutredningen förtydligar man att den begränsade dimensioneringen är tänkt att vara för tillfälligt användande om man fått en tillfällig skada eller om man drabbats av en permanent funktionsnedsättning och kan bo kvar i väntan på anpassning eller annat boende.

De flesta personer som drabbas av en funktionsnedsättning vill bo kvar i sin bostad även efter en permanent skada. Det kan drabba den enskilda individen (och eventuell familj) hårt både ekonomiskt och socialt om man tvingas flytta till en annan bostad.

Att endast ha nödvändiga boendefunktioner med begränsad dimensionering i entréplanet kommer att öka behovet av bostadsanpassning och därmed ge upphov till ökad kostnad för kommunerna.

4 kap 4 § Utformningskrav

Krav på att tillbyggnad ska uppfylla samma krav som vid nybyggnad undantas om det kan göras tillgängligt i efterhand. Av vem ska denna anpassning göras, hur avgörs om det är enkelt att åtgärda och hur mycket får anpassningen kosta? Detta kan öka behovet av bostadsanpassning och kommer då ge upphov till ökad kostnad för kommunerna, pga annan lagstiftning. Om syftet är att kommunen ska stå för denna åtgärd, bidrar inte denna paragraf till ett för samhället kostnadseffektivt byggande.

Förtydliga vem som ansvarar för att anpassningen ska vara genomförbar och hur den ska finansieras.

Ansvarig

.....
Anders Lidholm
.....